

Voksenrollen

En avgjørende faktor for kvalitet i barnehagen

Lars Grimstad

daglig leder i Bedriftsdoktoren AS
 master i organisasjon og ledelse fra Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet

FOTO LINE LOHOLT

Ifølge svarene i en undersøkelse foregår det samhandling mellom barn og personalet som ikke er til barnas beste.

Det enkelte barn kan ha stort utbytte av å gå i barnehager med høy kvalitet, blant annet når det gjelder språkutvikling, sosial kompetanse og venns-kapsrelasjoner. I forskningen blir det understreket at utbyttet stiger med økende kvalitet. (Bauchmuller, Gørtz og Rasmussen 2011). Tre faktorer har vesentlig betydning for høy kvalitet i barnehagen: 1) antall ansatte per barn, 2) pedagogtetthet og 3) ansattes evne til å spille en god voksenrolle i møte med det enkelte barn. Denne artikkelen bygger på innspill fra 92 respon-

denter som besvarte en spørreundersøkelse om voksenrollen i barnehagen. Antall respondenter er for lavt til å kunne generalisere en «sannhet» om en hel sektor, men du som leser får et utgangspunkt å tenke videre fra.

Hensikten med artikkelen er at lesere får økt bevissthet om egen og kollegaers utøvelse av voksenrollen i egen barnehage.

Temaer i undersøkelsen

Respondentene tok stilling til 16 påstander på områdene 1) vennskap, 2) lekekamerat, 3) personalets deltagelse i lek, 4) å lese for barn og 5) personalets samhandling med barn. Ut ifra hvor riktig påstanden var for respondentene, skalerte de påstandene fra 1–10. Score med verdi 6 eller høyere er tolket til enige i påstanden, mens score med verdi 4 eller lavere er tolket til uenige.

Funn fra spørreundersøkelsen

Alle tallene som presenteres er avrundet til nærmeste hele tall. Besvarelser med verdien 5 er utelatt fra tabellene, men nyttet i beregning av gjennomsnittsscore. Beregning av gjennomsnittsscore er gjort ved å summere all score (1–10) på alle 16 påstander og dele på antall respondenter (92).

Om vennskap i rammeplanen (1)

«Barnehagen skal arbeide kontinuerlig for å fremme enkeltbarns sosiale ferdigheter. Denne kompetansen gjenspeiles i barns evne til å ta initiativ og til å opprettholde vennskap. Vennskap og tilrettelegging for gode relasjoner i barnehagen er en forutsetning for god læring og opplevelse av glede og

1) Vennskap					
Påstander	Gjennomsnittscore	Enige	Enige i %	Uenige	Uenige i %
Alle barn har minst en venn	9	85	92	4	4
Vi legger planer for at et barn som ikke har en venn, skal få en venn	9	90	98	1	1
Hvis noen barn ikke har en venn, så vet barnehagens ledelse det	9	81	88	6	7

2) Lekekamerat					
Påstander	Gjennomsnittscore	Enige	Enige i %	Uenige	Uenige i %
Alle barn har noen å leke med	9	84	91	2	2
Vi legger planer for at barn som ikke har noen å leke med, skal få det	9	89	97	0	0

mestring» (Rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver 2011 s. 33, 34 og 35).

Hvordan står det til i din barnehage?

Har alle barn i deres barnehage en venn? Legger dere planer for at barn som ikke har en venn, skal få en venn? Hvis dere har barn som ikke har en venn, vet barnehagens ledelse dette?

Om lek i rammeplanen (2)

«Å få delta i lek og få venner er grunnlaget for barns trivsel og meningsskaping i barnehagen. Barn som ikke deltar i lek, holdes utenfor eller ødelegger andres lek må gis særskilt oppfølging» (Rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver 2011 s. 32).

Hvordan står det til i din barnehage?

Har alle barn noen å leke med? Legger dere planer for at barn som ikke har noen å leke med skal få det?

Om personalets deltakelse i lek i rammeplanen (3)

«Utelek og uteaktivitet er en viktig del av barnekulturen som må tas vare på uavhengig av klimatiske forhold. Personalet må være tilgjengelige for barn ved å støtte, inspirere og oppmuntre barna i deres lek. Dette vil også danne grunnlag for å sikre at alle barn får gode erfaringer og en opplevelse av å mes- tre samspillet med andre barn i lek» (Rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver 2011 s. 32).

3) Personalets deltagelse i lek					
Påstander	Gjennomsnittscore	Enige	Enige i %	Uenige	Uenige i %
Alle ansatte leker med barna	7	74	80	6	7
Alle ansatte leker med barna ute	7	65	71	14	15
Alle ansatte leker med barna inne i barnehagen	7	76	83	7	8

«Personalets lojalitet skal alltid ligge hos barnet, ikke hos kollegaen.»

Hvordan står det til i din barnehage?

Leker alle ansatte med barna? Leker alle ansatte med barna ute og inne i barnehagen?

Om kommunikasjon, språk og tekst i rammeplanen (4)

«Gjennom arbeid med kommunikasjon, språk og tekst skal barnehagen bidra til at barna:

- Får et positivt forhold til tekst
- Blir kjent med bøker

For å arbeide i retning av disse målene må personalet:

- Skape et språkstimulerende miljø for alle barn

Ta deltidsstudier mens du er i jobb!

DET TEOLOGISKE
MENIGHETSFAKULTET

August/september 2016 starter fire nye kurs på MF i Oslo:

1. KRLE 1 (15+15 stp)

Undervisning 8 lørdager per semester over 1 år

2. KRLE 2 (15+15 stp)

Undervisning 8 lørdager per semester over 1 år

Undervisning KRLE 1 og 2 høsten 16:

20.08, 03.09, 17.09, 24.09, 22.10, 29.10, 12.11, 26.11

3. Erfaringsbasert master i KRLE/religion og etikk (90 stp)

Undervisning 6 lørdager per semester over 2 år, pluss avhandling 1 år.

Undervisning høsten 16: 20.08, 03.09, 24.09, 22.10, 12.11, 03.12.

4. Carravaggios religiøse kunst

Undervisning 8 torsdager (ettermiddager)

01.09, 08.09, 15.09, 22.09, 29.09, 13.10, 20.10 og 27.10

Opptakskrav:

KRLE 1, 2 og Carravaggio: Generell studiekompetanse

Master: Se egne opptakskrav på våre nettsider

Søknadsfrist: 15. juni 2016

Studieavgift per semester: ca kr. 4.500,-/4000,-

For info og søknad: www.mf.no/videreutdanning

Nærmere opplysninger:

Studierådgiver Mona Gulbrandsen Bø deltid@mf.no

Faglig ansvarlig: ann.midttun@mf.no og Sverre.d.mogstad@mf.no

- La barn møte symboler som bokstaver og siffer i daglige sammenhenger
  - Skape et miljø hvor barn og voksne daglig opplever spenning og glede ved høytlesning»
- (Rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver 2011, s. 40 og 41).

4) Å lese for barn					
Påstander	Gjennomsnittscore	Enige	Enige i %	Uenige	Uenige i %
Alle barn leses for i barnehagen	8	80	87	5	5
Vi leser for de barna som trenger det mest	6	53	58	19	21
Vi har en plan for hvilke barn vi skal lese for	5	40	43	35	38
Vi dokumenterer at vi følger planen for hvilke barn vi skal lese for	4	27	29	54	59

Hvordan står det til i din barnehage?

Leser dere for alle barn i barnehagen? Leser dere mest for de barna som trenger det mest? Har dere en plan for hvilke barn dere skal lese for? Dokumenterer dere at dere følger denne planen?

5) Personalets samhandling med barn					
Påstander	Gjennomsnittscore	Enige	Enige i %	Uenige	Uenige i %
Jeg har sett personale samhandle negativt med barn	5	43	47	36	39
Jeg har sett personale kjøfte på barn	6	43	47	35	38
Jeg har sett personale kjøfte på barn mens det var andre voksne og barn der	5	40	43	35	38
Jeg sier ifra til alle jeg ser samhandler negativt med barn	8	73	79	11	12

Om personalets samhandling med barn i rammeplanen (5)

«Barnehagens personale har en yrkesetisk forpliktelse til å handle omsorgsfullt overfor alle barn i barnehagen. Omsorgsforpliktelsen stiller krav til personalets oppmerksomhet og åpenhet overfor det unike hos hvert enkelt barn og det unike i situasjonen. En omsorgsfull relasjon er preget av lydhørhet,

nærhet, innlevelse og personalets evne og vilje til samspill. Det skal ikke være rom for noen former for diskriminering, krenkende ord eller handlinger i barnehagens virksomhet» (Rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver 2011 s. 21, 29 og 30).

Hvordan står det til i din barnehage?

Har du sett personal samhandle negativt med barn? Har du sett personal kjøfte på barn? Har du sett personal kjøfte på barn mens det var andre voksne og barn der? Sier du ifra til alle du ser samhandle negativt med barn?

Oppsummert

Nesten samtlige respondenter oppgir at barna i deres barnehager har en venn og noen å leke med. Det er likevel verdt å merke seg at noen respondenter oppgir at noen barn ikke har lekekamerater eller en venn. Det er å håpe at personalet klarer å hjelpe disse barna til å komme inn i lek og opparbeide seg ferdigheter til å kunne etablere vennskap og lekekompentanse.

«Personalets deltagelse i lek» fikk et samlet snitt på 78 prosent enighet. Dette viser at personalet tar aktivt del i leken i respondentenes barnehager. Det ble oppgitt en signifikant forskjell på personalets deltagelse i lek ute og inne i barnehagen. For videre arbeid hadde det vært interessant å finne ut om det er slik at personalet i barnehagen leker mer inne enn ute, og i tilfelle hvorfor det er slik.

Området «Å lese for barn» fikk et samlet snitt på 50 prosent enighet. Det scores spesielt svakt på påstandene om at barnehagene har en plan for hvilke barn de skal lese for, og at de dokumenterer at de følger planen for hvilke barn de skal lese for. For at barnehager skal kunne nå barnehagens samfunnsmandat som blant annet handler om å utjevne sosiale forskjeller, tyder mye på at barnehager burde ha en plan for hvilke barn de skal lese for. En slik plan kan forhindre at personalet utelater å lese for de barna som trenger det mest, mens de leser for dem som ikke trenger å bli lest for. Det hadde vært interessant å finne ut om det leses like mye for gutter og jenter.

«Personalets samhandling med barn» fikk et samlet snitt på 56 prosent enighet til påstandene. På dette området er det veldig sprikende tall og stor variasjon i oppfattelsen av kvaliteten på samhandlingen mellom personal og barn. En av de viktigste faktorene for kvalitet i barnehagene er ansattes evne til å inneha en god voksenrolle. Ifølge svarene fra respondentene foregår det samhandling mellom barn og personal som ikke er til barnas beste. Negativ samhandling med barn reduserer kvaliteten i barnehagen.

Barnehagens viktigste tiltak mot å behandle barn feil er at personalet etablerer en åpen og velmenende tilbakemeldingskultur. I en velfungerende tilbakemeldingskultur hjelper kollegaer hverandre i en kontinuerlig utvikling av voksenrollen. Når ansatte får tilbakemeldinger fra kollegaer om hvordan kollegaen vurderer at de samhandler med barn, får den ansatte mulighet til å se egen voksenrolle gjennom kollegaens øyne, reflektere og lære.

Ansatte i barnehagen må utøve voksenrollen slik at alle barn når sitt iboende potensial og trives. Dersom du ser en kollega samhandle negativt med barn, må du si ifra til kollegaen, selv om det er vanskelig.

Personalets lojalitet skal alltid ligge hos barnet, ikke hos kollegaen.

Referanser

Bauchmuller, R., M. Gørtz og A.W. Rasmussen (2011): Long-Run Benefits from Universal High-Quality Pre-Schooling, København, AKF, Danish Institute of Governmental Research (akf.dk)